

ÇİZER:
ELAHE
BEHİN

SAMET
ALTINTAŞ

LEYLEK KÖYÜ

Gökyüzünden Düşen Soru

O kullar yeni tatile girmişti. Güneş, perdenin arasından sızıp duvarda altın bir leke bırakıyordu. Odada karpuz yenen sıcak öğleden sonralarındaki o tatlı uyuşukluk vardı. Ama Gülce'nin masası bu tembelliğe hiç uymuyordu.

Ekranda kocaman bir başlık yanıp sönüyordu:
'LEYLEKLER GÖÇ EDERKEN YÖNLERİNİ
NASIL BULUR?'

Gülce not defterine eğildi. "Eğer yönlerini hissedebiliyorlarsa, bunu ölçmenin bir yolu olmalı..." diye mırıldandı.

Yaz tatili başlamış olsa da Gülce, okulun Bilim Kulübü sunumu için çalışmayı bırakmamıştı. Kulüpte herkes farklı bir konu seçmişti: Biri gök taşlarını, biri bitkileri, biri de böcekleri inceliyordu. Gülce'nin konusu ise leyleklerdi. **Birini yakından görmeyi ne çok isterdi.**

Cetvelini hizalayıp sayfanın kenarını yeniden çizdi. Hata yapma fikri bile tüylerini diken diken ediyordu. Kalemıyla bir kez daha ölçtü, sonra silip düzeltti. Yeni çizgiyi çekince içi biraz daha rahatladı. Çünkü her şeyi kontrol ederse işlerin yolunda gideceğini düşünüyordu. En azından öyle umuyordu.

O sırada mutfaktan annesi seslendi:

- Gülce, kahvaltı hazır!

- BİR DAKİKAYA GELİYORUM ANNE!

Gülce defterini kapattı, kalemlerini boy sırasına göre dizdi. Masası cetvelle çizilmiş gibi düzenli olunca mutfağa koştu. Gülce, sandalyesine yerleşirken babası da ıslık çalarak içeri girdi.

- Günaydın, hayatımın neşeleri, dedi.

Gülce, babasının sesindeki bitmeyen enerjinin kaynağını bir türlü anlayamıyordu.

- Kızım, annenle düşündük de... Projen için harika bir "saha çalışması" ayarladık!

- Gerçekten mi babacığım?

- Evet. Köyde leylekler, göl ve bol bol çamurla iç içe olacaksın. Göl ekosistemi, kuş davranışlarını incelemek için harika bir yer.

Gülce'nin aklında o an tek bir cümle yankılandı: "Veri yoksa araştırma olmaz." Ya gerçekten leylekleri yakından görebilirse? İçinde bir kıpırtı oluştu ama o heyecanı hemen bastırdı.

- Ama bu hiç mantıklı değil, dedi Gölce. İnternetsiz bir yerde ben nasıl araştırma yapacağım?

- Bazen yaşayarak da öğrenebiliriz, kızım, dedi annesi yumuşak bir sesle.

Gölce her zaman yanında taşıdığı defterini kargo pantolonun cebinden çıkardı. Aklına ne zaman parlak bir fikir geleceği belli olmazdı çünkü. Kaşlarını çattı, ciddi bir ifadeyle notunu düştü:

"Yaşayarak öğrenmek: Bilimsel yöntem sayılmaz ama kontrol edilecek."

- Orada internet yok, kütüphane yok, laboratuvar yok, diye homurdandı Gölce. Bir an durdu. Sanki kendi kendine fısıldar gibi ekledi:

- AMA LEYLEKLER VAR...

Kalemiyle masaya tık tık vurdu.

- Yani... Onları yakından gözlemlemek ilginç olabilir... Belki bir "Saha Raporu" yazarım.

Babası gülümsedi ve Gölce'nin saçlarını neşeyle karıştırdı.

- O zaman anlaştık. Bizim annenle hastaneye, işimizin başına dönmemiz lazım. Sen de bu

sürede köyde, "saha görevi"nde olacaksın. Hem dedenle anneannen de yanında.

Gölce başını salladı. Onları ikna edemeyeceğini biliyordu. Yine de aklının bir köşesinde minik, yaramaz bir soru belirdi: *Ya gerçekten kitaplarda yazmayan bir şey varsa?*

O gece, Gölce bavulunu hazırladıktan sonra yatağına uzandı. Uykuya dalarken pencereden gelen loş ışık tavana vuruyordu. Bir süre sonra o ışık, sanki kanatlara dönüştü. Kanatlar bir anda **VUU-UF** diye açıldı. Artık uçuyordu! Siyah beyaz, zarif kanatlarla gölün üzerinden süzülüyordu. Altında ışıklarla süslenmiş bir köy vardı. İnsanlar meydana toplanmış, kollarını kanat gibi iki yana açarak dönüyorlardı. Başlarında leylek tüylerinden taçlar taşıyorlardı. Bazıları da leylek kostümünü giymiş gi-biydi. Her şey çok eski zamanlara ait görünüyordu.

Gözleri, göl kıyısındaki genç bir adama takıldı. Adamın elinde ahşap bir flüt vardı; gökyüzüne bakarak çalıyordu. Flütten çıkan ezgi önce yumuşak

başladı, sonra yavaş yavaş güçlenen bir melodiye dönüştü. O anda gökyüzündeki leylekler, sanki bu ezgiyi duyuyormuş gibi kanatlarını pat pat çırpmaya başladılar.

Bir an için Gülce'nin kalbi hızlandı. Genç adamın yüzü tanıdıktı... Tıpkı dedesiydi ama çok daha gençti. Flütü çalmaya devam etti; melodi rüzgâra karıştı. Sonra o rüzgâr, Gülce'nin kulağına fısıldadı:

- HER ŞEYİN BİR DİLİ VARDIR... VE İSTERSEN HEPSİNİ ÖĞRENEBİLİRSİN.

Gülce nefes nefese uyandı. Kalbi küt küt atıyordu; rüyasında gerçekten uçmuş gibi yorgundu.

Hızla pencereye koştu. Şehrin ışıkları yıldızları gizliyordu. Ama bir anlığına, gökyüzünde kanat çırpın kocaman bir gölge gördüğünü sandı.

- Bu mümkün değil, diye mırıldandı. Sadece bir rüya.

Ama gözlerini kapatıp yeniden uyumaya çalıştığında, kulağında hâlâ o melodi vardı.

Leyleklerin Köyü

Ertesi sabah erkenden yola çıktılar. Gülce, arka koltukta *Kuş Davranışları Ansiklopedisi*'ni dizlerinin üstüne açmıştı. Bir gözü sayfadaki satırlarda, diğer gözü camdan akıp giden yoldaydı.

Binalar yerini tarlalara bıraktı. Ayçiçekleri rüzgârda hışır hışır sallanıyordu. Tekerleklerin sesi bile değişmişti; artık asfaltın vınlaması değil, çakıl taşlarının ktır ktır sesi geliyordu. Köye yaklaştıklarında, taze biçilmiş otların kokusu açık camdan içeri doldu. Çatılarda ve direklerin tepesinde dev leylek yuvaları görünüyordu.

Araba köy meydanına vardığında, dedesi ve anneannesi onları bekliyordu.

- Hoş geldin, benim küçük bilim insanım. Gözümüz yollarda kaldı, dedi dedesi kollarını açarak.

Gölce biraz utandı.

- Daha bilim insanı sayılmam, dedeciğim. Henüz sekiz yaşımdayım.

- Yaş önemli değil, dedi dedesi. Önemli olan meraktır. Her şey orada başlar.

Anneanesi de gelip onu sımsıkı kucakladı. Ya-semin kokuyordu, tıpkı hatırladığı gibi.

Gölce, annesi ve babasına da sımsıkı sarılarak vedalaştı. Onlar arabaya binerken gözleri dolu doluydu. Motor çalıştı, babası açılan camdan el sallayarak seslendi:

- Merak etme, dedi babası. Festivalden sonra burada olacağız.

- O ZAMANA KADAR KÖYÜN KEYFİNİ ÇIKAR KIZIM, DEDI ANNESİ DE GÜLÜMSE-YEREK.

Araba tekerlekleri dönmeye başladığında Gölce'nin aklı o son cümleye takıldı.

- Ne? Ne festivali, diye bağırdı arkalarından. Ama araba çoktan tozlu yolda uzaklaşmaya başlamıştı bile. Sesini duyuramadı.

- Merak etme Gülce, biz sana anlatacağız, dedi anneannesi ve eve doğru yürümeye başladılar.

Bahçe kapısına geldiklerinde, evin önünde beyaz tüylü bir köpek yatıyordu. Köpek onları görünce burnunu havaya kaldırıp **Hıf Hıf** diye kokladı. Sonra yavaşça Gülce'nin yanına gelip başını avucunun altına itti. Sanki "Hadi, beni sev!" diyordu.

Gülce ilk başta şaşırdı ama bu sessiz merhabaya karşılık verdi.

- Bu köpek de kim, dedeciğim? Sizin mi?

Dedesi gülümseyerek cevap verdi:

- **EVET. GEÇEN KIŞ KÖYE TEK BAŞINA GELDİ. NE SAHİBİNİ BULABİLDİK, NE DE GİTMEK İSTEDİ. İSMİ AKÇA. GÖLÜN SABAH SİSİ KADAR SESSİZDİR.**

Gülce o öğleden sonrayı Akça'yla oyun oynayarak geçireceğini hiç tahmin etmemişti.

Akşam olduğunda anneannesi bahçeden topladığı sebzelerle yemek hazırlamıştı. Dedesi ızgarada balıkları pişiriyordu. Gülce'ye ise bahçedeki

masayı kurmak kalmıştı. atalları ve kaşıkları yan yana dizerken dayanamadı; aralarındaki mesafeyi parmaklarıyla ölçüp milimetrik olarak hizaladı.

Yemek sırasında festivalden bahsettiler ama Gülce pek ilgilenmedi. Danslar, tüyler, fenerler... Ona göre biraz fazla karmaşık ve gürültülüydü.

- BU BALIK TÜRÜ NEDİR, DEDECİ-ĞİM, DİYE SORDU GÜLCE KAFASINI DAĞITMAYA ÇALIřARAK.

- Köyde ona Gümüş Prens deriz, dedi dedesi.

- Hayır, yani bilimsel sınıflandırması nedir?

- Ben onları görünüşlerinden tanırım. Oltanın gölgesini gördü mü şak diye sırra kadem basar, dedi dedesi, neşeyle kıkırdayarak. Fakat sabahın ilk saatlerinde, merakı korkusuna ağır basar. Bazen de sanki oltayla oyun oynuyormuş gibi yapar ama aslında hep temkinlidir.

- Balıklar oyun oynayamaz ki, dedi Gülce. Onlara insan özellięi yüklüyorsun dede.

- Bazen her şeyi ölçüp biçmeye çalışırken, gözümüzün önündekini fark etmeyiz, dedi dedesi.

- Bilim tarafsızdır, dede. Ben duygularımı işin içine karıştırmıyorum ki sonuçlar değişmesin, diye diretti Gülce. Çünkü duygular insanı yanıltabilir. Yanılmak da büyük bir hata olur.

- Peki ya o denklemin dışına attığın gerçek, seni içeriden yakalarsa?

Bu... Bu da ne demekti? Dedesinin sorusu, Gülce'nin dünyasında henüz kaydı açılmamış bir bilgi gibiydi.

Kaşlarını çatarak düşündü ama mantıklı bir cevap bulamadı. Dedesi, torununun bu sessizliğini görünce şefkatle gülümsedi.

- NEYSE, DEDİ GÖZ KIRPARAK. BAZEN EN İYİ CEVAPLAR HEMEN VERİLMEZ, YAŞANARAK BULUNUR. HADI, GÜMÜŞ PRENSLERİMİZİ SOĞUTMAYALIM.

Yemekten sonra yürüyüşe çıktılar. Hava serinlemişti, etraf buram buram ıslak toprak kokuyordu. Başlarını kaldırdıklarında gökyüzü, simli bir örtü gibi yıldızlarla doluydu.

- Biliyor musun, dedi dedesi. Eskiden köylüler yıldızlara bakıp hava durumunu tahmin edebilirlerdi.

- AMA BU BİLİMSEL DEĞİL! HAVA DURUMU METEOROLOJİK VERİLERLE BELİRLENİR, diye belirtti Gülce.

- Doğru, dedi dedesi. Ama bazen doğruya farklı yollardan da ulaşabiliriz. Biliyor musun, bu gölün arkasında gizli bir vadi var. Orada sadece bu göle özgü bir çiçek açar. Çiçeğin rengi, gölün hâline göre değişir. O yüzden eskiler, o çiçeğe bakınca gölün ne “söylediğini” anladıklarını söylerdi. Sence bu bilim mi, yoksa masal mı?

Soru, ikisinin arasında, geceye asılı kaldı. Sonunda dedesi sessizliği bozdu:

- Yarın sabah benimle balığa gelir misin, küçük bilim insanım?

- Saat kaçta, dedeciğim?

- Güneş doğmadan hemen önce.

- Ama bu çok erken.

- Çünkü göl o saatte daha konuşkandır.

- Dedeciğim, göller konuşmaz ki. Bu sadece bir benzetme, dedi Gülce.

- Belki öyledir, dedi dedesi gülümseyerek. Ya da belki sen henüz gölün dilini öğrenmedin.

Gölde ilk sabah

Gölce sabahın ilk ışıklarıyla gözlerini açtı. Pencereden içeri serin, taze bir rüzgâr süzülüyordu. Horoz sesi, yaprakların hışırtısı ve derinden gelen su sesi birbirine karışıyordu. Uzakta görünen gölün üstünde ince bir sis dalgalanıyor, güneş ufukta yavaşça belirmeye başlıyordu.

Gölce, uykusunun arasından dedesinin dışarıdan seslendiğini duydu:

- HAZIRLAN BAKALIM, KÜÇÜK BİLİM
İNSANI! GÖL BİZİ BEKLİYOR.

Dedesinin sesini duyunca uykusu bir anda dağıldı. Hemen kalkıp üzerini giyindi. Sonra ceplerini yokladı: Defteri ve kalemi yerli yerindeydi. Operasyona hazırды.